

ENTREVISTA A... Mercè Traveset

Pionera en la introducció de la pedagogia sistèmica a Catalunya

«Ensenyem on està la força per viure»

CRISTINA SERRAT/Barcelona.

Mercè Traveset és mestra i psicòloga. Terapeuta familiar des de fa més de vint anys, juntament amb Carles Parellada va introduir la pedagogia sistèmica a diverses escoles públiques de Catalunya. Autora d'un llibre i de molts articles, dirigeix l'àrea de pedagogia sistèmica de l'Institut Gestalt i és formadora de l'ICE de la UAB. Enguany, aquestes dues institucions i el CUDEC de Mèxic impulsen les **II Jornades d'Estiu de Pedagogia Sistèmica**, que tindran lloc entre el 9 i l'11 de juliol a la Universitat Autònoma de Barcelona.

A la seva pàgina web descriu la Pedagogia Sistèmica com una: **“educació dimensional que transita per l'espai i el temps unint el cor i la ment”**.

-Pot concretar què vol dir amb això?

-La Pedagogia Sistèmica és basa en ampliar la mirada a les diferents dimensions de les persones que fan possible l'aprenentatge o el dificulten, vol dir incloure la història, arrels, significats i sentits dels alumnes i les seves famílies, les lleialtats, identifications etc. Això ens apropa a una visió quàntica, on l'espai i el temps dansen i dibuixen un paisatge on allò racional només és la punta d'un iceberg carregat d'emocions, sentiments, creences etc. i ens allunya d'una visió lineal de la realitat.

-Quins són els grans reptes educatius actuals?

-La diversitat de contextos familiars-culturals, desarrelament del lloc d'origen o manca d'integració als nous contextos, amb la complexitat que suposa gestionar això a l'escola. Grans canvis en els rols familiars i tipus de famílies i desdibuixament de referents que també fan que a l'escola arribi aquest malestar. Modus de vida molt accelerats i impacte de la tecnologia, que sovint suposa molta confusió i una hiperactivitat col·lectiva.

-Què hi aporta la perspectiva sistèmica?

-Treballar a l'escola la Identitat i les arrels dels alumnes i les seves famílies. La importància de l'ordre, què va ser abans i què després. La importància del lloc que ocupo i com l'ocupo. El valor de la inclusió de tots els elements del fet educatiu. Un currículum acadèmic vinculat a la vida i al context dels alumnes.

-La mirada, l'ordre... és terminologia que es repeteix en el pensament sistèmic...

-Sí, Bert Hellinger, terapeuta alemany creador de les Constel·lacions Familiars i inspirador de la Pedagogia Sistèmica, ha descobert uns ordres o lleis que regeixen les relacions humanes. Són els que apliquem, un autèntic regal per la humanitat, molt reconciliadors, ens ensenyen a reconèixer el que és i mirar amb bons ulls a totes les persones...

-En contraposició, li he llegit moltes referències al desconcert de viure en l'anomenada “modernitat líquida”...

-El concepte de “modernitat líquida” prové del sociòleg contemporani Zygmunt Bauman, i es refereix als canvis constants que vivim i que ara tot és líquid, quan t'acostumes a quelcom ja ha canviat i això genera conseqüències que poden afavorir la confusió, la inseguretat, la desvinculació etc...

-Quines actituds promou la Pedagogia Sistèmica per evitar-ho?

-Davant de tants canvis es fa necessari buscar allò que és essencial, els fonaments, les arrels, els vincles, la pertinença, les xarxes socials, per això la pedagogia sistèmica posa la mirada en les relacions i els vincles i en com generar climes convivencials positius on les emocions que s'hi visquin siguin la confiança, l'acolliment, el reconeixement, el respecte, l'agraïment, etc.

-Com són d'importants les arrels d'una persona en la seva educació?

-Les arrels ens parlen de la dimensió transgeneracional, d'on ve una persona, qui es, significa restablir la cadena que ens lliga a les generacions, a les cultures, genera un dels sentiments més profunds de les persones: la pertinença i l'agraïment. Si l'escola honra les arrels dels tots els seus alumnes està dignificant la seva identitat i això té un efecte potent, disminueix la violència d'una forma rapidíssima ja que tothom sent que té un lloc.

-Vostè afirma que cal identificar els nostres desordres i ocupar el lloc que ens correspon. Com fer-ho?

-En els sistemes humans es produeixen desordres en la seva evolució i història. Bert Hellinger va trobar unes lleis que aporten solucions per tornar a ordenar el sistema i permetre que flueixi la vida, com per exemple si hi ha algú exclòs, o algú que no ocupa el lloc que li correspon, si un director no assumeix el seu lideratge o si cada professor mira cap a un lloc diferent, llavors es generen unes dinàmiques ocultes que provoquen molt malestar i emmalalteixen el sistema...

-I des d'aquesta perspectiva, quins recursos pedagògics fan servir?

-Els plans de convivència sistèmica, que inclouen mesures per crear climes convivencials saludables entre professorat, agents educatius, alumnat i famílies, això vol dir plans

d'acollida i comiat, reconeixement del que aporta cadascú, etc. Un altre és la tutoria individual, on tots som tutors i tenim pocs alumnes, uns deu màxim, i podem tenir coneixement i seguiment de les famílies i dels alumnes i establir la figura d'un referent adult que té cura tant dels aspectes acadèmics com dels relacionals i emocionals.

I també el tractament del conflicte. Si mirem el context del alumne podem trobar molt fils que ens porten a on es troba la solució. I sobretot contextualitzar les àrees del currículum per que siguin aprenentatges significatius.

-Què hem d'interpretar quan diu que existeix una autoritat amorosa?

-L'autoritat amorosa és un concepte meu i és una manera d'explicar com l'autoritat i els límits tenen una finalitat amorosa, sinó s'instal·la la bogeria i la confusió... si a l'escola o a l'aula no hi ha lideratge i no està clara l'autoritat, tothom fa el que vol i el mateix en una família.

-L'amor, la comprensió... és el camí per millorar la relació família-escola?

-La família té un lloc fonamental en l'educació, la pedagogia sistèmica té com a finalitat crear aliances amb la família i per això es bàsic mirar-la amb bons ulls i no jutjar-la i també que la família respecti i confiï en l'escola.

-Què cal per poder establir plans o currículums emocionals a les escoles?

-Que l'administració educativa doni valor a aquest tema i les competències emocionals siguin considerades bàsiques. Que es formi al professorat en la gestió del món relacional i emocional propi, de les famílies i dels alumnes, i que es consideri una visió holística de les persones on el desenvolupament educatiu posi la mirada també en les relacions humanes.

-Quins beneficis en recolliríem?

-Un augment del benestar en tots els agents educatius, en un lloc on tothom se sent acollit, respectat i té ganes de quedar-s'hi, d'implicar-s'hi. També una disminució de la violència, en el nostre IES això ja es nota, han disminuït els incidents i també els desperfectes d'infraestructura, tots senten l'IES més seu i per tant en tenen cura, el que pretenem es que sentin que pertanyen, estimin i es vinculin amb l'IES i que creem una xarxa amorosa per educar. I les famílies estan força tranquil·les i cada cop participen més.

-En parlaran de tot això a les II Jornades d'Estiu de Pedagogia Sistèmica?

-Hem volgut donar molt protagonisme als mestres, el nostre lema és “el gran amor dels mestres per l'educació”, fer un homenatge a una labor meravellosa de sostenir a les noves generacions, tot recobrant el saber i la força de les generacions que ens han precedit.

Oferirem més de trenta tallers on es mostraran experiències de com es treballa amb les famílies, a l'aula, amb el professorat i diverses comunicacions i ponències d'aplicacions de la PS en moltes escoles de tot el territori català i espanyol i del CUDEC de Mèxic. Una característica dels mestres sistèmics, com diu la nostra mestra i creadora de la Pedagogia Sistèmica, Angelica Olvera, del CUDEC Mèxic, és que ensenyem on està la força per viure i eduquem per mirar la vida tal com és, i això permet obrir el cor i la ment per aprendre i créixer.

